

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL D. S. IR AB DNB BANKO GINČO NAGRINĖJIMO**

2016 m. birželio 15 d. Nr. 242-221
Vilnius

Lietuvos bankas gavo D. S. (toliau – pareiškėjas) patikslintą kreipimąsi dėl AB DNB banko (toliau – bankas) veiksmų, leidžiant trečiajam asmeniui grąžinti pareiškėjo paimtą paskolą, pagrįstumo.

N u s t a t y t a:

Pareiškėjas su banku 2007 m. birželio 7 d. sudarė Kreditavimo sutartį Nr. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Kreditavimo sutartis), pagal kurią pareiškėjui buvo suteiktas 21 721,50 Eur kreditas. Kreditavimo sutartyje nustatyta, kad kredito paskirtis – vartojimo reikmėms (Kreditavimo sutarties 7 punktą) ir kad hipotekos lakštais įkeičiamas nekilnojamas turtas, kurio savininkas yra UAB (*duomenys neskelbtini*) (Kreditavimo sutarties 10.1 papunktis). Pagal Kreditavimo sutartį nustatytas kredito grąžinimo terminas iki 2032 m. balandžio 30 d.

Bankas 2015 m. kovo 9 d. raštu Nr. 30.56-37/990 informavo pareiškėją ir įkeisto turto savininką – UAB (*duomenys neskelbtini*), kad pagal Kreditavimo sutartį pareiškėjas įsipareigojo grąžinti bankui kreditą pagal šioje sutartyje nurodytus kredito grąžinimo terminus ir kiekvieną mėnesį mokėti nustatytas palūkanas nuo faktiškai paimtos kredito sumos. Bankas atkreipė dėmesį į tai, kad 2015 m. kovo 9 d. pareiškėjo grąžintina suma yra 17 037,90 Eur, iš kurių pradelstas įsiskolinimas yra 199,99 Eur (170,59 Eur pradelsta kredito dalis, 26,70 Eur nesumokėtos palūkanos ir 2,70 Eur nesumokėti delspinigiai). Bankas informavo, kad suteikia pareiškėjui papildomą terminą iki 2015 m. gegužės 8 d. pradelstam įsiskolinimui sumokėti. Bankas nurodė, kad neįvykdžius prisiimtų finansinių įsipareigojimų pagal Kreditavimo sutartį ar nepateikus dokumentų, kurie pagrįstų pradelstų sumų padengimą, bankas nutrauks Kreditavimo sutartį ir pradės vykdyti priverstinį skolos išieškojimą iš bankui įkeisto ir kito pareiškėjui priklausančio turto ar lėšų.

UAB (*duomenys neskelbtini*) 2015 m. lapkričio 18 d. pateikė bankui prašymą duoti sutikimą parduoti nekilnojamąjį turtą, kuris yra įkeistas bankui hipotekos sutartimi, ir padengti įsipareigojimus, siekiant užtikrinti Kreditavimo sutartimi suteikto kredito grąžinimą.

2015 m. gruodžio 22 d. pareiškėjas kreipėsi į banką teiraudamasis, koku teisiniu pagrindu ir kas padengė jo paskolą be jo sutikimo. 2016 m. sausio 12 d. bankas informavo pareiškėją, kad pagal Kreditavimo sutartį įkeisto turto savininkas kreipėsi į banką, prašydamas suteikti leidimą parduoti įkeistą turtą. Bankas nurodė, kad 2015 m. lapkričio 25 d. sutiko leisti parduoti turtą, jeigu turto savininkas padengs likusią negrąžinto kredito dalį. Bankas nurodė, kad pirkėjui ir pardavėjui pasirašius turto pirkimo–pardavimo sutartį buvo atidaryta speciali sąskaita pareiškėjo vardu, į kurią turto savininkas pervėdė lėšas likusiam kreditui (16 330,98 Eur) padengti, o 121,33 Eur suma buvo pervesta į pareiškėjo einamąją sąskaitą susidariusiam įsiskolinimui padengti. Bankas paaiškino, kad pareiškėjo įsipareigojimai pagal Kreditavimo sutartį 2016 m. sausio 12 d. buvo įvykdyti.

Pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką dėl ginčo, kilusio su banku, nagrinėjimo. Pareiškėjas pažymėjo, kad be jo žinios ir sutikimo buvo parduotos Kredito sutartimi įkeistos patalpos ir pareiškėjo vardu atidarius sąskaitą sumokėta pareiškėjo paimta paskola. Pareiškėjas ginčija minėtų

banko veiksmų pagrįstumą ir kelia reikalavimą atlyginti neturtinę žalą, t. y. sumokėti 17 000 Eur.

Lietuvos bankas gavo banko atsiliepimą į pareiškėjo kreipimąsi ir nurodė nesutikimo su pareiškėjo keliamu reikalavimu argumentus. Dėl pareiškėjo nusiskundimo, susijusio su jo neinformavimu apie reikalavimo teisės pagal Kreditavimo sutartį perleidimą ir sąskaitos banke atidarymu be pareiškėjos žinios, bankas pažymėjo, kad reikalavimo teisė pereina kitam asmeniui įstatymų pagrindu, kai skolininko laiduotojas arba įkaito davėjas, kurie nėra užtikrintos prievolės šalys, prievolę įvykdo už skolininką. Bankas nurodė, kad už pareiškėją prievolę įvykdė įkaito davėjas, o vadovaujantis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 6.101 straipsnio 1 dalimi, reikalavimui perleisti skolininko sutikimas nereikalingas, todėl nepranešimas pareiškėjui apie reikalavimo perleidimą neturi įtakos reikalavimo perleidimo teisėtumui ir galiojimui. Bankas atkreipė dėmesį į tai, kad pareiškėjas netinkamai vykdė Kreditavimo sutartimi prisiimtus įsipareigojimus, buvo nuolat fiksuojami 1–2 mėnesių vėlavimai, be to, įkaito davėjas informavo banką, kad nevykdo veiklos, negauna pajamų, todėl įvertinęs įkeisto turto išlaikymo išlaidas priėmė sprendimą įkeistą turtą parduoti ir kreipėsi į banką su prašymu leisti parduoti įkeistą turtą, o bankas minėtą prašymą tenkino. Bankas nurodė, kad šiuo atveju pareiškėjo reikalavimas turėtų būti atmestinas kaip nepagrįstas.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių, patvirtintų Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23, 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiško, bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių pateiktus dokumentus ir paaiškinimus, pažymėtina, kad nagrinėjamas ginčas iš esmės kyla dėl banko veiksmų, leidžiant trečiajam asmeniui įvykdyti pareiškėjo prievolę gražinti paimtą kreditą, pagrįstumo. Pareiškėjas ginčija minėtų banko veiksmų pagrįstumą ir kelia reikalavimą atlyginti neturtinę žalą, t. y. sumokėti 17 000 Eur.

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Civilinio kodekso 6.50 straipsnyje įtvirtinta trečiojo asmens teisė įvykdyti prievolę. Minėto straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad prievolę visiškai ar iš dalies gali įvykdyti trečiasis asmuo, išskyrus atvejus, kai šalių susitarimas ar prievolės esmė reikalauja, kad skolininkas ją įvykdytų asmeniškai. Kreditorius negali priimti prievolės įvykdymo iš trečiojo asmens, jeigu skolininkas pranešė kreditoriui prieštaraujantis tokiam įvykdymui, išskyrus šio kodekso 6.51 straipsnio 1 dalyje numatytą atvejį (Civilinio kodekso 6.50 straipsnio 2 dalis).

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas 2006 m. rugsėjo 13 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-476/2006 yra konstatavęs, kad „aiškinimas, kad CK 6.50 straipsnio nuostatos reikalauja sąlygos turėti įgaliojimą ar perįgaliojimą, yra neteisingas. Trečiasis asmuo už skolininką prievolę gali įvykdyti dėl įvairių priežasčių tiek skolininko prašymu, tiek savo iniciatyva ir be įgaliojimo ar perįgaliojimo. Tokia taisyklė nustatyta teisingumo interesais, nes prievolės turi būti vykdomos sąžiningai ir laiku. Trečiasis asmuo (kitas asmuo) prievolės už skolininką negali įvykdyti, kai ši yra neatskiriama susijusi su skolininko asmeniu. Negalima priimti prievolės įvykdymo iš trečiojo asmens, jeigu skolininkas pranešė kreditoriams prieštaraujantis tokiam įvykdymui. Įstatyme ar šalių sutartyje taip pat gali būti nustatytas draudimas tretiesiems asmenims įvykdyti skolininko prievolę kreditoriui“.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Civilinio kodekso 6.50 straipsnyje įtvirtinta prezumpcija, kad už skolininką (pareiškėją) prievolę gali įvykdyti ir kitas asmuo, todėl bankas, atsisakydamas priimti įvykdymą iš trečiojo asmens, turėtų įrodyti esant įstatymą ar sutartį, reikalaujančią, kad prievolę įvykdytų asmeniškai pats skolininkas arba kad tokį įvykdymą lemia pačios prievolės prigimtis (kai skolininkas tik asmeniškai gali įvykdyti prievolę, kuri, pavyzdžiui, susijusi su skolininko asmenine kvalifikacija ir pan.). Pažymėtina, kad pagal ginčo šalių pateiktus dokumentus tokių aplinkybių nenustatyta.

Išimtį iš Civilinio kodekso 6.50 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos prezumpcijos nustato šio straipsnio 2 dalis – kreditorius negali priimti prievolės įvykdymo iš trečiojo asmens, jeigu skolininkas pranešė kreditoriui prieštaraujantis tokiam įvykdymui. Taigi, bankas neturėtų teisės priimti prievolės įvykdymo iš trečiojo asmens, jeigu pareiškėjas, dar prieš įvykdydamas prievolę, pareiškė bankui, kad įvykdys prievolę asmeniškai ir kad prieštarauja trečiojo asmens siūlomam įvykdymui. Pažymėtina, kad, ginčo nagrinėjimo šalių pateiktais duomenimis, iki trečiojo asmens įvykdytų mokėjimų pareiškėjas bankui tokio prieštaravimo pateikęs nebuvo. Papildomai pažymėtina, kad, banko pateiktais duomenimis, pareiškėjas vėluodavo mokėti įmokas už paimtą kreditą, bankas skaičiuodavo delspinigius už kreditą ir palūkanas, o kreditą dengdavo trečiasis asmuo.

Pažymėtina, kad Civilinio kodekso 6.101 straipsnio 1 dalyje taip pat nustatyta, kad kreditorius turi teisę be skolininko sutikimo perleisti visą reikalavimą ar jo dalį kitam asmeniui, jeigu tai neprieštarauja įstatymams ar sutarčiai arba jeigu reikalavimas nesusijęs su kreditoriaus asmeniu. Reikalavimo teisės perleidimas neturi pažeisti skolininko teisių ir labiau suvaržyti jo prievolės. Minėto straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad „reikalavimo teisė pereina kitam asmeniui įstatymų pagrindu šiais atvejais: <...> 3) kai skolininko laiduotojas arba įkaito davėjas, kurie nėra užtikrintos prievolės šalys, prievolę įvykdo už skolininką; <...>“.

Atsižvelgiant į pareiškėjo bankui keliamą reikalavimą, susijusį su moralinės žalos atlyginimu, papildomai pažymėtina, kad, pagal Civilinio kodekso 6.250 straipsnio 2 dalį, neturtinė žala atlyginama tik įstatymuose nustatytais atvejais, o neturtinės žalos dydį, atsižvelgdamas į jos pasekmes, šią žalą padariusio asmens kaltę, jo turtinę padėtį, padarytos turtinės žalos dydį, nustato teismas. Taigi pareiškėjas, esant visoms Civilinio kodekso 6.250 straipsnio 2 dalyje nurodytoms sąlygoms, turi teisę kreiptis į teismą teisės aktų nustatyta tvarka, jeigu mano, kad dėl draudiko veiksmų patyrė neturtinę žalą.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad bankas teisėtai priėmė iš trečiojo asmens pagal pareiškėjo prievolės atliktus mokėjimus, todėl pareiškėjo bankui keliamas reikalavimas atmestinas kaip nepagrįstas.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo D. S. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Reguliuojamos rinkos priežiūros skyriaus viršininkas,
pavarduojantis Finansinių paslaugų ir rinkų
priežiūros departamento direktorių

Vaidas Cibas